

"Kayıp Kitap" "Oğuznâme"de Yazdığına Göre:

Oğuz Han Bir Muvahhid İdi. Resulullah Aleyhisselâm Devrinde Yaşayan Türk Hükümdarı Basû Hân ve Dede Korkut Müslüman Olmuşlardı!

Tarih kitaplarının hepsinde Türkler'in İslâmiyet'le Emevîler döneminde tanıştığı, bu dönemde Ebû Müslîm el-Horasânî gibi Türk komutanlarının iş başına gelmesiyle Türkler arasında İslâm'ın yavaş yavaş yayılmaya başladığı ve nihâyet Resulullah Aleyhisselâm'ın vefâtından üç asır sonra, Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han'ın 920 (H. 308)'de İslâmiyet'i kabul edip "**Abdülkerim**" adını almasıyla, Karahanlı Devleti'nin "*İlk Müslüman Türk devleti*", Satuk Buğra Han'ın da "*İlk Müslüman Türk hükümdarı*" vasfını kazandığı anlatılır (1). Hal-buki Türk târihinin bundan önceki dönemi karanlıkta kalmış, yeterince aydınlatılamamıştır. Bunun en önemli sebebi ise, bu döneme ışık tutabilecek en önemli kaynak olan "**Oğuz-nâme**"nin günümüze ulaşmamasıdır.

Yok olmaya yüz tutmuş binlerce nâdir eseri büyük bir titizlik ve fedâkârlıkla araştırıp bulan ve elde ettiği nüshaları "**Millet Kütüphanesi**" adı altında toplayıp Türk milleti'ne mîras bırakan Ali Emîrî Efendi'nin, 1896 (H. 1005) yılında Yanya'ya bağlı Delvine kazâsında karşı-laştığı, İkinci Bâyezid döneminde Hasan bin Mahmûd el-Bayâtî tarafından kaleme alınmış olan "**Câm-ı Cem-Âyîn**" adlı silsilenâme; bugüne kadar bilinenlerin aksine, Türkler'in İbrâhim Aleyhisselâm zamânından beri müslüman olduklarını ve Tevhid inancı üzere bulun-duklarını göstermektedir (2).

Türk Hâkanları Her Devirde Peygamberleri Tasdik Etmişlerdir:

1481 (H. 886)'da çıktığı bir Hacc yolculuğu esnâsında Fâtih Sultan Mehmed Hân'ın küçük şehzâdesi Cem Sultan'la tanışan ve onun isteği üzerine bir hafta gibi kısa bir süre içinde

"**Câm-ı Cem-Âyîn**"i kaleme alan Hasan el-Bayâtî, kitabın mukaddimesinde eserdeki bütün bilgileri, elinde bulunan bir "**Oğuz-nâme**" nüshasından naklettiğini belirtir (3).

Hasan el-Bayâtî'nin "**Câm-ı Cem-Âyîn**"de zikrettiği en önemli bilgilerden birisi; Oğuz Türkleri'nin atası ve en meşhur hükümdarı olan "**Oğuz Hân**"ın bizzat "*İbrâhîm -'aleyhi's-selâm zamânında*" yaşadığını (4) ve Allah'ın bir olduğuna imân etmiş bir "*muvaahhid olmağın*", put-perest olan babası Kara Han'ı "*kakıyub cenk itdükde*" (5), onu gözünü bile kırpmadan "*katl itmiş*" olduğunu açıklayan satırlardır (6).

Mahmûd bin Hasan el-Bâyâtî'nin "Oğuz-nâme"ye dayanarak yazdığı, Oğuz kavminin İbrâhim Aleyhisselâm zamânından beri müslüman olduğunu anlatan "**Câm-ı Cem-Âyîn**" adlı silsilenâmenin ilk yaprakları.

Millet Ktp., Ali Emîrî, Tarih, nr.: 203, vr. 1b-2a

“Câm-ı Cem-Âyîn”deki bu bilgiler, Neşrî’nin “Kitâb-ı Cihân-nümâ”sında Oğuz Hân hakkında verdiği bilgileri tasdik etmekte ve bu bilgilerin kaynağının da “Oğûz-nâme” olduğunu gözler önüne sermektedir. Onun ifâdesine göre; Türk hükümdarları arasında ilk îmân eden kişi, İbrâhim Aleyhisselâm’dan Âhir zaman Peygamber’inin vasıflarını işiterek “evvel ‘Lâ ilâhe illâ ‘llâh, Muhammedün Resûli ‘llâh!’ diyen” ve “kavmini evvel Allah-u Te ‘âlâ’ya da ‘vet iden” Oğuz kavminin atası Oğûz Kağan’dır (7). Babası Kara Hân putperest bir “kâfir” olmasına rağmen, “bu Hüdâ-perest olub halkı Hakk’a da ‘vet itmegin, atasıyla bunuñ arasın-da vahşet” yaşanmış (8); “cebbâr” babasına muhâlefet ederek Tevhîd inancını savunan ve bu uğurda uzun yıllar savaşıyan Oğûz Hân, nihâyetinde babasını öldürerek ondan kağanlığı almış ve uçsuz-bucaksız Türk yurdunu ele geçirmeyi başarmıştı (9).

Sonraki asırlarda, onun Allah yolundaki zorlu mücâdelesini ve gösterdiği fedâkârâne gayreti işiten Türkler ona büyük bir ta‘zîm ve hürmet göstermiş, onun kıssasını ve hayâtı boyunca yaptığı fedâkârlıkları Kur‘ân-ı kerîm’deki bâzı haberlerle kıyas edip; “Hakk Sübhânehû ve Te ‘âlâ Kelâm-ı kadîm’inde zikr itdüğü İskender-i Zü’l-karneyn meger bu ola!” demişlerdi (10).

Bayâtî’nin bu hususta verdiği bilgiler yalnız Oğûz Hân’la sınırlı kalmaz; müellif “Turmuş Hân”ın “Mûsâ Peyğamber-‘aleyhi’s-selâm-zamânında” hükümdarlık yaptığını, “Boz-Toğân”ın (11) “Dâvûd-‘aleyhi’s-selâm Hazretleri’ne îmân getirmiş” kimselerden olduğunu (12), “Korkulu” Hân’ın “Süleymân -‘aleyhi’s-selâm-hidmetinde” bulunduğunu (13), hattâ oğlu “Süleymân Şâh”a “Hazret-i Süleymân -‘aleyhi’s-selâm hidmetinden geldükde” doğduğu için bu ismi koyduğunu (14), “Kurtarı Beg”in ise İsâ Aleyhis-selâm devrine ulaşmış (15) ve onun Allah’ın izniyle ölüleri dirilttiğini işitip “tasdik” etmiş bir kimse olduğunu (16) o zaman mevcut olan “Oğûz-nâme” nüshasından kelime kelime aktarır.

Resulullah’a İmân Eden İlk Türk Hükümdarı “Bâsû Hân”dı!

Bayâtî’nin “Câm-ı Cem-Âyîn”deki ifâdesine göre; “Oğûz-nâme”de belirtildiği üzere Bâsû Hân “bir gîce düşünde gördi ki; ‘Arabistân’da ay ve gün biriküb” birbiriyle birleşti ve ikisinin birleşmesiyle parıldayan ışıktan “buña da şu’le irişdi. Sabâh oldukda Hazret-i Hâtemü’l-enbiyâ -salla ‘llâhu ‘aleyhi ve sellem-üñ da ‘vet-i risâletleri şâyi’ olub ve der-hâl kurbânlar kesilüb îmân getürdi”(17). Allah-u Teâlâ gördüğü rüyâ vesilesiyle Bâsû Hân’ın gönlünü İslâm’ı kabûle hazır hâle getirmiş; o da bu mânevî destek sâyesinde, Son Peygamber’in dâvetini işitince tereddüt etmeden O’na îmân etmişti.

Bugün kayıp olan “**Oğuz-nâme**”, Hasan el-Bayâtî'nin bu bilgileri aktardığı Sultan İkinci Bâyezîd Hân devrinde hâlâ mevcut olduğu için, dönemin meşhur târihçisi Edirne'li Oruç Beg de “**Tevârih-i Nesl-i Âl-i 'Osmân**”ında, Osmanlı Hânedânı'nın Resulullah Aleyhisselâm'a olan i'tikâdlarının büyüklüğüne Oğuz Hân'ın soyundan gelmelerini delil olarak göstermiş; “*Oğuz aslı Oğuz tâ'ifesi kim, var imdi bil (ne) i'tikâdlu tâ'ifeydi! Hazret-i Risâlet'e - 'aleyhi's-selâm- i'tikâdları muhkem idi, i'tikâdla îmân getürmüşler idi.*” diyerek (18), Türkler'in müslümanlığı çok önceden kabul ettiklerine açıkça işâret etmişti.

Türkler'in ilk müslüman hükümdârı olmakla şereflenen Basû Hân “*otuz yıl beglük idüb ve seksân yıldan mütecâviz 'ömr sürüb*” vefât ettikten sonra (19), yerine geçen oğlu “**Kara Hân**” zamânında İslâm dîni Türkler arasında hızla yayılacak, çok geçmeden Oğuz kavminin büyük bir kısmı müslüman olacaktı.

Dede Korkût Resulullah'ı Görme Lütfuna Ermiş, Kavmine Meşhur Bir Sahâbe'yi Getirmişti!

O devirde Oğuz kavminin ulularından, “*Korkût Ata*” veyâ “**Dede Korkût**” adlarıyla tanınan kutlu kişi henüz hayattaydı. Oğuz kavminin her müşkilini danıştığı ve öğüt ve nasihatlerinden ayrılmadığı bu bilge kişi, Resulullah Aleyhisselâm'ın zuhûruna çok yakın bir zamanda doğmuştu; “**Kitâb-ı Dedem Korkût 'alâ Lisân-ı Tâ'ife-i Oğuzân**”da: “*Resûl - 'aleyhi's-selâm- zamânına yakîn Bayat boyından 'Korkut Ata' dirlir, bir er kopdı. Oğuz'uñ ol kişi tamâm bilicisiydi, ne dir ise olur-idi, ğâyibden dürlü haber söyler-idi; Hakk Te'âlâ-nuñ gönline ilhâm ider-idi.*”

Bayburt'un Masat köyü yakınlarındaki, Dede Korkut'a izâfe edilen türbe.

denilerek, Türkler arasındaki yüce mertebesine işâret ediliyordu (20).

Bâsû Hân'ın oğlu Kara Hân Oğuz kavminin başına “*beg oldukda ziyâde mü'min kopub ve Korkût Dede'yi Medîne-i münevvere'ye gönderüb, nûr-ı dîdâr-ı Hazret-i Risâlet - 'aleyhi's-selâm-la (Resulullah Aleyhisselâm'ın yüz nûruyla) müşerref olduk-*

dan-soñra Selmân-ı Fârisî -radiya'llâhu 'anh- Oğuz tâyifesine ta'lîm-i şerî'at-ı İslâm için bilece (beraberce)ne geldiği 'Oğuz-nâme'de” kayıtlı bulunuyordu (21).

Bâyâtî'nin işâret ettiği üzere; Türk yurdunda İslâm'ın yayılmasına öncülük ettiği için, artık “*bu takdîrce buña 'Kânlar kânı' (Hânlar hânı, kağanlar kağanı) dinmek câyiz*” olmuştu (22). Bu dönemde Oğuz Türkler'i arasında İslâmiyet yayılmış, herkes tarafından duyulmuştu. Selmân-ı Fârisî -radiya'llâhu anh- Türkler'e İslâm ahkâmını öğretmek ve dinin icâplarını tâlîm etmek üzere, Oğuz kavminin arasında bir süre misâfir oldu; onun sözlerine kulak verip öğrettiklerini kemâliyle idrâk edenler Müslüman Türk milletinin ilk “*fakı*”ları oldu.

Dört Halife Döneminde Türk Hükümdarları Neler Yaptılar?

Türkler'in İslâm dini ile şereflenmelerinden sonra Türkler arasında Resulullah'a itikad iyice kuvvet kazanmış; Kara Han'ın ölümünden sonra oğlu Torak "*beg oldukda Hazret-i Ebû Bekr -radiya'llâhu 'anh- hilâfetün işidüb, ilçisi Medîne'-i münevvere'ye varınca Hazret-i 'Ömer halife olmağın, nâme-yi şerif'leriyle giru gelüb itâ'at üzere gazâyâ çalış*"mışlardı (23). Bu Torak'ın vefâtı "*Hazret-i 'Osmân -radiya'llâhu 'anh- hilâfeti esnâsında*" meydana gelmişti (24).

Dede Korkut'un
oğlu Öргеç Dede'yi,
Hazret-i Ebû Bekir
-radiya'llâhu anh-e
hizmet için
Medîne'ye gönderen
Aykutluk Hân'ın
bir minyatürü.
Derviş Mehmed,
"Subhatü'l-Ahbâr",
Avusturya Millî Ktp.,
Cod. nr.: AF-50,
vr. 12a.

Yine "**Câm-ı Cem-Âyîn**"de belirtildiğine göre; Torak'ın oğlu Aykutluk Hân, "*lâlâsı Korkût Ata'nuñ oğlu Öргеç Dede*"yi (25) "*Medîne'-i münevvere'ye, Hazret-i 'Osmân -radiya'llâhu 'anh- hizmetine*" göndermişti. Öргеç Dede "*Bağdâd'a irişüb, Hazret-i 'Osmân'uñ şehîd olduğın işidüb ve Ka'be'ye varub, tavâf idüb mürâca'at itdükde, Hazret-i 'Alî ile Mu'âviye'nüñ ceng-ü hilâfın görüb ve bir mikdâr tahammül idüb, gavğâ ber-tarâf oldukdan-soñra Hazret-i 'Alî'den 'ahd-nâme alub gelmiş*"ti (26).

Türkler'in işte bu dönemleri "**Oğuz-nâme**"nin kaybolması nedeniyle bugüne kadar hep karanlıkta kalmış ve bâzı kaynaklarda rastlanan küçük işaretler dışında, bu dönemle ilgili târihî gerçekler sınırlı bilgilerle tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu nedenledir ki kayıp "**Oğuz-nâme**"den parçalar içeren "**Câm-ı Cem-Âyîn**"in varlığı Türk târihi açısından büyük bir önem taşır. Nitekim bu eserdeki bilgiler; Türkler'in İslâm inancına çok benzeyen ve "*uçmağ*" (cennet), "*tamu*" (cehennem) gibi inançları da ihtivâ eden "*Teg Tengri*" inancının, aslında İslâm'daki "**Tek Tanrı**" inancından başka bir şey olmadığını net bir biçimde ortaya koymaktadır.

Türk milletinin müslüman oluşu hakkında son derece ciddî bilgiler içeren bu tarihî tespitlerden yola çıkarak, -onlara "destansı hikâyeler" (!) gözüyle bakma hatâsına düşmeden-, Türk târihinin bu bilinmeyen dönemini yeniden gözden geçirmek gerektiği ortadadır.

- (1) İbnü'l-Esîr, "el-Kâmil fi't-Târîh", c. 11, s. 82.
- (2) "**Câm-ı Cem-Âyîn**" (Ali Emîrî neşri), Mukaddime, s. 2. bas. Dersa'âdet Mtb., H. 1331. (2) Hasan bin Mahmûd el-Bayâtî, "**Câm-ı Cem-Âyîn**", Ali Emîrî, Tarih, nr.: 203, vr. 2b.
- (3-6) Bayâtî, a.g.e., vr. 6b-7a.
- (7-10) Mehmed Neşrî, "**Kitâb-ı Cihân-nümâ**", c. 1, s. 10. TTK Yayını, Ankara, 1949.
- (11) Bayâtî, a.g.e., vr. 7a., (12-14) Bayâtî, a.g.e., vr. 7b., (15-16) Bayâtî, a.g.e., vr. 7b.
- (17) Bayâtî, a.g.e., vr. 12a.
- (18) Oruç bin Âdil el-Edrenevî, "Oruç Beg Târîhi / Tevârîh-i Nesl-i Âl-i 'Osmân", s. 8. haz. Hakan Yılmaz. (Hakikat Yayıncılık Arşv.'deki basıma hazır metinden naklen.)
- (19) Bayâtî, a.g.e., vr. 12a.
- (20) "**Kitâb-ı Dedem Korkûd 'alâ Lisân-ı Tâ'ife'-i Oğuzân**", Dresden Yzm. Ea, nr.: 86, vr. 3a., (21-23) Bayâtî, a.g.e., vr. 12b., (24-26) Bayâtî, a.g.e., vr. 13a.